

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

SAĞIR - TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru no:37562/02)

KARARIN ÖZET ÇEVİRİSİ

STRAZBURG

19 Ekim 2006

İşbu karar AİHS'nin 44§2. maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecek olup bazı şekli düzeltmelere tabi olabilir.

Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan (37562/02) başvuru no'lu davanın nedeni, bu ülke vatandaşı Nurullah Sağır'ın (başvuran) 6 Ağustos 2002 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 34. maddesi uyarınca Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne (Mahkeme) yapmış olduğu başvurdur.

Başvuran, AİHM önünde İzmir Barosu avukatlarından M. Sürücü tarafından temsil edilmektedir.

OLAYLAR

Başvuran, 1955 doğumlu olup İzmir'de ikamet etmektedir.

Başvuran, 12 Ocak 2000 tarihinde (Anavatan Partisi İlçe Teşkilatında eski yönetici) yakalanarak gözaltına alınmıştır. Çıkar amaçlı suç örgütü kurarak, gasp, şartlı tehdit, adam öldürmeye tam teşebbüse azmettirme, yaralamaya azmettirme, zorla alıkoyma ve 6136 sayılı ateşli silahlar ve bıçaklar ile diğer aletler hakkındaki kanuna muhalefet etmek gibi eylemlere karışmaktan suçlanmıştır.

19 Ocak 2000 tarihinde İzmir Devlet Güvenlik Mahkemesi yedek hakimi, başvuranın gasp ve çıkar amaçlı suç örgütü kurmaktan tutuklu yargılanmasına karar vermiştir.

18 Şubat 2000 tarihinde başvuranın avukatı DGM' ye şartlı tahliye talebiyle başvuruda bulunmuştur. Bu amaçla yaptığı başvuruda, çıkar amaçlı suç örütleriyle mücadeleyle yönelik atılı suçların gerçekleşmesinden sonra yürürlüğe giren 4422 sayılı kanunun uygulanmış olması, atılı suçların türü gibi nedenlerle DGM'nin yetkili kılınmasına itiraz etmektedir. Ayrıca, soruşturmanın gizli nitelikte olduğunu iddia ederek bu nedenle müvekkiline atılı suçlar konusunda bilgi sahibi olamadığından yakınmaktadır.

2 Mayıs 2000 tarihinde başvuran, adam öldürmeye azmettirme, yaralama, gaspa iştirak etme, zorla alıkoyma, şartlı tehdit ve 6136 sayılı kanuna muhalefet suçlamalarıyla yedek hakim karşısına çıkarılmıştır.

24 Nisan 2001 tarihinde başvuranın avukatı savunma layihasını sunarak Cumhuriyet Savcısı'nın taleplerine yanıt vermiştir. Cumhuriyet Savcısı 4422 sayılı kanun uyarınca başvuranın mahkumiyetini talep etmiştir.

25 Nisan 2001 tarihinde DGM, başvuranı, çıkar amaçlı suç örgütü kurmaktan suçlu bularak 4422 sayılı yasanın 1 § 2. maddesi uyarınca üç yıl dört ay hapis cezasına çarptırmıştır. Ayrıca, bu cezaya ilaveten, suçtan elde edilen her türlü değer, ürün, eşya ve yasadışı eylemlerde kullanılan araçların 4422 sayılı kanunun 1 § 4. maddesi uyarınca zoralımına karar vermiştir. Aynı şekilde, Türk Ceza Kanunu'nun 36. maddesi uyarınca bir otonun da zoralımına hükmetmiştir. DGM, başvuranın tutululuk süresini göz önünde bulundurarak şartlı tahliyesine karar vermiştir.

Başvuran, aynı gün serbest bırakılmıştır.

Başvuranın avukatı, 23 Ekim 2001 tarihinde ilk derece mahkemesinin kararının temyizi talebiyle Yargıtay'a başvurmuştur.

23 Ekim 2001 tarihinde Yargıtay Başsavcısı, temyiz talebine ilişkin mütalaasını Yargıtay'a sunmuş; ancak söz konusu mütalaa başvurana tebliğ edilmemiştir.

Yargıtay, 30 Ocak 2002 tarihinde bir duruşma yaparak başsavcının mütalaasını incelemiştir.

Yargıtay, 20 Şubat 2002 tarihinde kamuya açık bir duruşma yaparak başvuranın temyiz talebini reddetmiş ve ilk derece mahkemesinin kararını onamıştır. Karar 27 Şubat 2002 tarihinde ilan edilmiştir.

Başvuranın avukatı, 6 Mart 2002 tarihinde başsavcılığa karar düzeltme talebiyle başvuruda bulunmuştur. Bu başvuru halen görülmektedir.

HUKUK AÇISINDAN

AIHS'NİN 6 § 1. MADDESİNİN İHLALİ İDDİASI HAKKINDA

AIHS'nin 6 § 1. maddesine atıfta bulunan başvuran, Yargıtay Başsavcısı'nın mütalaasının kendisine tebliğ edilmemesinden şikayetçi olmaktadır.

Hükümet, bu iddiaya karşı çıkmaktadır.

Kabuledilebilirlik

Hükümet, AIHS'nin 35. maddesince öngörülen altı ay kuralına riayet edilmediği gerekçesiyle şikayetin AIHM tarafından reddedilmesini talep etmektedir. Bu bakımdan hükümet Yargıtay'ın 30 Ocak 2002 tarihinde bir duruşma yaptığını ve bu duruşma da başsavcının mütalaasının okunduğunu belirtmektedir. Hükümet, bu şekilde başvuranın, başsavcının mütalaasından haberdar olduğu anda; yani 30 Ocak 2002 tarihli duruşmayı izleyen altı ay içinde başvuruda bulunması gerektiği kanaatindedir. Oysa başvuru 6 Ağustos 2002 tarihinde yapılmıştır.

Başvuran, Hükümet'in savına karşı çıkmaktadır.

AIHM, altı aylık sürenin bitiş tarihi için dikkate alınması gereken kesin içhukuk kararının, Yargıtay'ın başvuran hakkında verdiği karar olduğunu tespit etmektedir. Bu bakımdan AIHM, mevcut başvurunun 6 Ağustos 2002 tarihinde; yani kesin içhukuk kararından sonraki altı ay içinde yapıldığını saptamaktadır. Bu nedenle AIHM, Hükümet'in itirazını reddetmektedir.

AIHM, içtihatlarından doğan kriterler ışığında (Bkz., özellikle, *Çıraklar - Türkiye*, 28 Ekim 1998 tarihli karar) ve elindeki mevcut unsurların tümü göz önüne alındığında başvurunun esastan incelenmesi gerektiği kanaatine varmıştır. AIHM başvuruda hiçbir kabuledilemezlik gerekçesi ile karşılaşılmadığını tespit etmiştir.

Esas hakkında

Hükümet, başvuranın avukatının Yargıtay önünde duruşma yapılmadan önce dava dosyasını incelemesi gerektiğini ifade etmiştir. Böylelikle, savcının dosyada yer alan mütalaasına ulaşabilirdi. Ayrıca, Yargıtay'ın bir duruşma yaptığını ve bu duruşma sırasında başvuranın avukatının ya da bizzat başvuranın savcının mütalaasına yanıt verme imkanına sahip olduğunu belirtmiştir. Üstelik, başvuranın hüküm açıklandığı sırada ya da karar düzeltme başvurusunda bu mütalaaya itiraz edebilme imkanı bulunduğunu ifade etmiştir.

Hükümet'in argümanlarına itiraz eden başvuran, başsavcının mütalaasından haberdar olmadığını iddia etmektedir.

AİHM, daha önce de, başvuran tarafından yapılan şikayetin benzeri bir şikayeti incelediğini ve başsavcının görüşlerinin türünü ve bir yargılanabilir kişinin bu mütalaaya yazılı olarak cevap verme imkanı bulunmadığını dikkate alarak başsavcı mütalaasının tebliğ edilmemesi nedeniyle AİHS'nin 6 § 1. maddesinin ihlal edildiği sonucuna vardığını hatırlatmaktadır (bkz. *Göç-Türkiye* 36590/97 no'lu karar).

Bunun dışında AİHM, Hükümet'in, Yargıtay önünde yapılan duruşma esnasında tartışmalı mütalaanın okunduğu yönündeki beyanlarını destekleyecek hiçbir unsur sunmadığını müşahade etmiştir. Böylelikle, dosyadaki belgeler okunduğunda, 30 Ocak 2002 tarihinde yapılmış duruşmada savcının mütalaasının incelendiği görünüyorsa da, dosyadan çıkan hiçbir unsur, başvuranın haberdar olma, tatmin edici şartlarda sözlü olarak ya da mahkemeye yazılı bir belge sunarak yorumlama imkanına bu konudaki içtihat gerekleri uyarınca sahip olduğunu ortaya koyamamaktadır (bkz. özellikle, *Reinhardt ve Slimane-Kaïd - Fransa* 31 Mart 1998 tarihli karar ve *Kress – Fransa* 39594 no'lu karar).

AİHM, Hükümet'in, davayı benzer şikayetlerden farklı şekilde sonuçlandıracak hiçbir olgu ya da delil sunmadığı kanaatine varmıştır

Bu nedenlerle, 6 § 1. madde ihlal edilmiştir.

AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

A. Tazminat

Başvuran uğradığını iddia ettiği manevi zarar için 10 000 Euro talep etmektedir.

Hükümet bu iddialara karşı çıkmaktadır.

AİHM, benzer davalardaki içtihatları uyarınca, iddia edilen manevi zararın tazmini için ihlal tespiti için kendi başına adil tazmin teşkil ettiği kanaatindedir (adı geçen *Göç*, § 41 ve *Kömürücü – Türkiye* no: 77432/01, § 24, 22 Haziran 2006)

B. Masraf ve harcamalar

Başvuran, ulusal mahkemeler ve AİHM önünde yaptığı masraf ve harcamalar için 2000 Euro talep etmektedir.

Hükümet, bu taleplere itiraz etmektedir.

Benzer davalardaki sabit içtihatlarına göre AİHM, ihlal tespitinin iddia edilen manevi zarar için kendi başına adil bir tazmin teşkil ettiğini takdir etmektedir.

C. Gecikme faizi

AİHM, gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına üç puan eklenecektir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK, AİHM OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun geriye kalanının *kabuledilebilir* olduğuna;
2. AİHS'nin 6 § 1. maddesinin *ihlal edildiğine*;
3. İhlal kararının tespitinin manevi tazmin için yeterli *olacağına*;
4. a) AİHS'nin 44 § 2 maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde ve miktara yansıtılabilecek her türlü vergiden muaf tutularak, Savunmacı Hükümet tarafından başvurana masraf ve harcamalar için 1500 Euro (bin beş yüz) *ödenmesine*;
- b) sözkonusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar Hükümet tarafından, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda faiz *uygulanmasına*;
5. Adil tazmine ilişkin diğer taleplerin *reddine*;

karar vermiştir.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğü'nün 77 §§ 2. ve 3. maddelerine uygun olarak 19 Ekim 2006 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.